

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok nem adtnak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadóhivatal igazgatója: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 32 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitlár soronkint 50 kr. Többzori hirdetésekkel engedély
---	---	---	---	--

Miért agitálunk?

(z) Ha azt mondják a liberális lapok: a katolikus egyház nem parancsolja, hogy a polgári házasság és az egész egyházpolitika ellen akcióba lépünk, miért agitálunk tehát?

Kétségtelenül agitálunk, mert meggyőződésünk, hogy az egyházpolitikai program kivitele időszerűtlen, sőt káros. Az ilyen program kivitelének útját állani pedig kötelességünk.

Ennyiben, úgy véljük, megegyezünk mindnyájan, sőt a liberális iskola ennél még tovább is megy és azt állítja: Egyáltalában nem szabad Rómára hallgatnunk. Vagy talán nem úgy van? Csak akkor nem szabad Rómára hallgatni, ha a liberális elvekkel és a kormánnyal ellenkezőt követel, de már akkor kötelességünk hallgatnunk Rómára, ha a liberalizmus ellen nem kíván védekezni és a kormánnyal nem akar ellenkezni?

Azt mondják, a két ház által megszavazott törvényjavaslat ellen nem szabad agitálnunk, még kevésbé pedig létező törvény ellen. De hát mit tesznek az országos pártok egytől egyig, ha nem ezt? Az ellenzéki pártok a kiegyezés ellen agitálnak és az 1867-iki törvényeken akarnak változtatni, más, szerintök magyarabb törvényértelmezést érvényesíteni. A liberális párt egész törvényes magánjogi és belső szervezettünk újabb alapokra akarja fektetni. Nekünk pedig nem volna szabad ugyanazon uton, ugyanazon alkotmányos eszközökkel, melyeket ők alkalmaznak, akár a létező törvények fenntartása és érvényesítése, akár más, igényeinknek, nézeteinknek megfelelőbb, szerintünk erkölcsösebb, hasznosabb, viszonyainknak jobban megfelelő és ezért hazafiasabb rendezése érdekében közreműködni?

Itt tehát jogról nem is lehet szó. Itt csak az alkotmányos jogok mindenkor természetes gyakorlata érvényesül. A mi szabad másnak, az szabad nekünk is, és ezért, ha eltekintünk a vallá-

sos állásponttól és indokoltól, az oppor-tunitás kérdése előtt állunk.

Kétségtelenül jobb volna Magyarországra nézve, ha egy faj- és egy hitbeliek volnánk egytől-egyig.

A mult századokban a fajegység, a nemzeti osztály egysége, a nyelv egysége a latin nyelv által volt megoldva. A hitbeli egység minden erőlködés, sőt erőszakoskodás dacára a reformáció óta, mely azt megbontotta, többé nem létesíthető.

A reformáció tehát hazafiatlan volt, mert megbontotta a hitbeli egységet?

Ma pedig hazafiatlan, a ki akár katolikus egyházához, akár a protestáns hitvallásokhoz ragaszkodik? Vagy pedig csak a katolikusnak nem szabad egyházához ragaszkodnia? Hitbeli közönyt követelünk tőle a hazafiság nevében?

Nem így áll a dolog.

Midőn a kiegyezés után az állam kiterjesztette hatalmi körét a szociális érdekekre, a nevelés, a közművelődés és mindenféle közérdekű intézkedések, melyek előbb felekezeti téren voltak előmozdítandók, állami közigazgatási intézkedések alapján, a polgárok vallásbeli hová tartozáságra való tekintet nélkül való bevonásával kísértettek megoldatni. Természetesen fokozatosan haladtunk ezen irányban, míg el nem jutottunk a jelenlegi egyházpolitikai programhoz, mely nem egyéb ama törekvések következményénél, de még korántsem azok végleges érvényesülése. A mai állapot nem egyéb átmeneti állapotnál.

Ez helyszertől és konkrét képe a fejleménynek, mely azonban akarva nem akarva elvi álláspontjánál fogva koincidált a liberalizmus azon elveivel és törekvéseivel, melyek a vallástalanság és a republikanizmus, és végső konzekvenciáiban az anarchizmus.

A kiindulás, habár hazafias, de téves volt.

Ma már oda fejlődött a dolog, hogy nemcsak hogy nagy tévedés, de hazafiat-

lanság is, és pedig nemcsak azért, mivel a nemzetiségek s a vallások békéjét háborgatja, nemcsak azért, mivel az egyéni szabadsággal és jogaussággal ellenkező szocialisztikus, hanem azért is — és ez meggyőződésünk — mivel a társasági jogi és erkölcsi létfeltételeivel ellenkezően, minden emberi társaság, és azért az állam, hazánkban pedig a magyar állam felforgatására vezet. Ha pedig egyebütt a szociális rend és állami szervezet nemcsak hogy rekonstruálható, hanem szükségképp fog is rekonstruáltatni: a magyar állam, ha alapjában megingattatik és alapjából kiforgattatik. Isten segítségével territóriális és történeti alapokon talán ismét lezsen rekonstruálható, de magyar nemzeti jellege aligha fog sirjából kiemelkedhetni.

És ezért vagyunk ezen tévedések és az azokból eredő politika és egyházpolitika ellenzői, igaz, jó magyar hazafiságunk el nem vitatható teljes öntudatában.

— **Az alispáni kérdés.** A fővárosi liberális sajtónak székesfejérvári tudósítója, ki Arany János szavát: „Költő hazudj!” a lap tudósításra szereti alkalmazni, a Fiáth báró főispán lakásán tartott értekezletről azt a tendenciózus tudósítást csempészte bele a budapesti liberális lapokba, hogy Huszár Agostonnak oly nagy a pártja, miszerint ifj. Zichy János gróf számára nem lehetett pártot szerezni. Ez egyszerűen abszurd állítás. Miképp lehet azt állítani, hogy nem lehet pártot szerezni olyannak, a ki soha fel nem lépett? Az ilyen hazug kortesfrázisok csak azt bizonyítják, hogy épen nem lehet nagy pártja azon jelöltnek, a ki ilyen neveltséges fogásokra szorul, melyek minden alapot nélkülöznek.

A szociális kérdés megoldása.

A nemzet boldogsága nem lehet üres frázis; az nem más, mint a népnek magának a jóléte, — nem pedig az egyesek személyi és hatalmi érdekeiért vívott liberális harc. A nép a saját jólétéért akar küzdeni; és joggal. Megteremti a szociális kérdést. Hogy aztán ezt jogosan oldja-e meg mindig, azt már a liberalizmus sem akarja elismerni. Nem mindenki válogatós az erkölcsökben, ha jogos igényeinek öntudatához még a szenvedély vagy igazság tüze is járul. A romlott természetnek csak szűkra kell, s az lángba borítja az egyes embert, országot

és társadalmat. De a rohanva hajszolt célt nem érheti el a rossz utra tévedt szocializmus sem; a gyógyulás helyett csak a bűntények sokaságával szaporítja a megnövekedett bajok keserűségeit. Lesz majd pusztítás, rablás, ölés — de jó létre jutni ez uton nem lehetséges.

A szocializmus elől mi magyarok sem zárkózhatunk el. A történet a tanu arra, hogy a szociális kérdés nem helyi kérdés; az nemzetközi. Ezt pedig csak reformok által lehet megoldani s ha nem lesz reform, az események azzal fenyegetnek, hogy majd reformál, javít a maga módja szerint a forradalom. Ezt tudják maguk a liberális államok is; de a reformokat, a javító- vagy óvintézkedéseket megtenni, még pedig a kellő időben, ezt az állam elmulasztja. Minélunk az időt hatalmi érdekek biztosításával feccslik el s az alatt mint tolvaj, a hátsó ajtón beoson a nemzetközi mizéria; megfosztja a népet nyugalmától, jólététől.

A magyar nemzet és állam ezer év óta fennáll és ha az őt létrehozó keresztény szellemhez hű maradt; akkor virágzott is hiro, dicsősége messze szállott. Csak ez a szellem, a kereszténység szelleme, mely eddigi törvényeinkben is nyilvánult, tarthatja fenn e nemzetet a magyar nemzetnek továbbra is.

A törvény főköllökei azok, hogy igazságos, észszerű és erkölcsileg lehetséges legyen. Ha nem igazságos az ön magában, a törvény erőre omolós még nem teszi azt igazságossá, hanem csak példát és igazolást ad arra, hogy a jog nem más, mint az erősebb karja és ereje. Ha a keresztény jog és igazságosság fogalma megszűnik a népnél, az a nép a saját igazi vagy képzelt jogai kivivásánál sem fogja magát azon igazságossági, jogi, erkölcsi elvektől kötve érezni, melyet maga az állam sem respektál.

Csak keresztény jogelveken nyugvó törvények biztosítják a szociális kérdésnek nyugodt, mindenkit kielégítő megoldását. A keresztény jogelvek pedig nem mások, mint a természetesen józan ösztöl követelt jogelvek; ezek által tehát senki sem fog jogaiban csontkítást szenvedni. Hol tanuljon

a nép „megadni a császárnak, a mi a császáré”, ha arra van kényszerítő a hogy ne adja meg „Istennek, a mi az Istené”? Megvetni tanítják az állam törvényeinek gondoskodniok, de akkor a hatalom birtoklói is korlátozni kell a törvényeknek az üldözötték ellen.

Dr. — y — t.

A liberális sajtó és a hercegprímás.

A bécsi „Vaterland” tegnap száma vonatkozással azon tendenciózus hírekre, melyeket a liberális sajtó a legutóbbi időben Vasza-ry Kolos bitoros hercegprímás magatartásáról terjesztett, rendkívül érdekes római levelet közöl. Legközelebb lesz alkalmunk e kérdéstről nyilatkozni, addig is hadd álljon itt a „Vaterland” levele:

Róma, szept. 3.

Minden jó katolikust s első sorban Vasza-ry bitoros hercegprímást kell, hogy megszorítsák azon dicséretnek, melyekkel a liberális sajtó a bitor ezen kiváló viselőjét a legutóbbi napokban elhalmozta. E dicséretnek bizonyára csak tisztességtelen visszaélések az ő szavaival s tervelnek hamis magyarázata, mely azon tévhitre vezethet, mintha a római szentszék helyeselné, hogy a magyar kormány növekedő követeléseivel ne szálljon szembe komoly ellenállás, vagy mintha a római szentszék azon károokban való télen megnyugvást tanácsolna, melyek Szent-István birodalmát fenyegetik.

Minden magyar ember tudja, hogy a pápa intette a püspöki kart, kövessen el minden lehető arra, hogy a kereszténység és társadalom ellenes új törvények létesülése megakadályoztassék; hogy gyakran örömeinek adott kifejezést a tiszteletreméltó Zichy Nándor gróf nagylelkű működése s a többi mágánok és tekintélyes világiak közreműködése felett; hogy a budapesti és pozsonyi katolikus nagygyűléseket s az azokon elfogadott határozati javaslatokat megáldotta; hogy örömmel nézi a magyar alsó és fiatal papság lelkes tövénységét az egészséges tanok védelmezése körül; hogy a katolikus sajtót bátorítja, miszerint a jelen helyzet

TÁRCA.

Menj kis virág, menj . . .

Zug-zug a szőlő a tarlott őszi tájon,
Levél, virág, lomb berrad, egyre hull,
Sóhajta nézek szét e pusztuláson
S valami fáj kimondhatlanul.
Sötét borongva száll, száll az onyészot
S a messze tájon, lágyan elhalón,
Fülzeng a gyászos temetési ének,
Köny gyül szemembe, amint hallgatom . . .

A sok virág mind összeseg regélve,
Mert a virágnak mind ily sorsa van,
Legyen kár kedves mindenik levélke,
Csak hullnak, hullnak egyre, untalan . . .
Ábrándjaim és sok bűbajos álom
Ifjú szívembe' mind egy-egy virág,
S szívembe is, miként az őszi tájon,
A pusztulás szál mind tovább

— Szép rózsabimbó, drága kis virágszál
Jer, jer pihenj meg itten koblemen,
Vagy nem, keresd föl lelkem édes álmát,
S virulj örökre véges végtelen . . .
Te vagy szívemnek legvégső virága
Végső, utolsó, de egyetlenem!
Mégvédelek az élet viharába,
Sorsod most milyen, milyen is leszen? . . .

Menj kis virág, menj . . . titkos holdas éjen
Regéld el érte, mennyt szenved,
Vagy nem, hallgasd el fájó szenvedésem,
Regéld el égő nagy szerelmemet,
S ha tán feltűzne hullámzó keblérem,
Csókold meg akkor azt a kis kezét,
Hallgasd meg, mit sug lázas szívverése,
Számálgasd titkon, szeret? nem szeret?

S ha eltérnének, lelkem szép virága,
Ha eldobnának a piciny kezek,
Rájutok én is szármad sorsára:
Veled, virágom, én is elveszek.
Menj ki virág, menj, ez ut bárhová' visz,
Te csak regéld el nagy szerelmemet,
Meglásd, mily édes lesz még a halál is
Annak kezéből, kit szívünk szeret . . .

Égty Mihály.

Jellasi futása.

— Irta: ELSBERG R. A. kapitány. —

1848. szeptember hava csodálatos látványt nyalt meg a világot. Fejérmegyében két férfi vonult egymás ellen, a kik közül mindegyik es. kir. tábornoknak írta alá magát. Az egyik, buzini Jellasi báró, horvát bán, Ferdinánd császár novében jött Zágrábról, a másik, Moga János pedig Ferdinánd királyt akarta megvédelmezni. Innen és tul ugyanannak az uralkodónak a seregei és mégis milyen ádáz ellenségek! Jellasi-nak a bécsi, Moga-nak a pesti hadügyminiszter parancsolt. Csupa ellenmondás! Az egész föld ingott, de különösen ingott Ausztria-Magyarország talaja. Az emberek, mintha mind csükköt vészelték volna. A legalam-szibbakat is elővette itünkint a szenvedély őrgyöngése. Kétségtelen, ez az ellenállás szelleme volt.

Horvát és magyar gyűlölte egymást kimondhatatlanul. Végo volt a régi jó időknek! A kélesen elkeseredésből mindegyik fél annyit foglalt le magának, hogy békés kiengyelítésről többé szó sem lehetett. Halálos ellenségnek tekintették egymást s ha Magyarországon valaki kiejtette a bán nevét,

ökölbe szorult minden kéz. A közzvélemény minden haragja Jellasi ellen fordult, a horvátok minden büne Jellasi büne volt egyesgyedül.

Hogy miként alakulhattak szeptemberig ilyenekké a viszonyok, azzal ugyan édes keveset törődött a katona. A Habsburgok katonáinál ősi szokás volt kerülni a politika tekervényes utjait. Nem volt sem idejük, sem kedvük a parlamentben nyelvélő becs-vágyó népszónokok szóárdatában elgázodást keresni. A legszebb beszéd sem érdekelte. A katonának világos, rövid, határozott parancsok kellének. Engedelmséghöz szokott, azért nem is törődik vele, hogy ma ilyen, holnap olyan a felebbvalója. A horvát zavart eloszlatni a miniszterek dolga volt. A horvátokat ártalmatlanná kellett tenni, ezt mondták. Helyos. Engedelmeskedni kellett, mert Mészáros hadügyminiszter rendelkezett. Hogy joggal vagy jogtalanul, az mindogy volt.

A jelentéktelen kis Pákozdi falut szeptember 29-ke emelte hírnévre. A bán ott találkozott Moga csapataival. A két vezér meglehetősen zavarban volt. Később felelősségre vonhatták őket a haditörvényesség előtt megmondatlan hűstetőkért. Es ez rosszabb volt a voresegnél is. A katonák is erre gondolhattak. Esz és cél nélkül pufogattak a levegőbe. Különösen a tűzérak ügyeltek, hogy valahogyan nagy kárt ne tegyenek egymásban, mert Moga útegei és a bánéi előbb ugyanazon ezredhez tartoztak. Legény-ségük jól táplált hanakokból és csehekből állt, a kiknek magyar vagy horvát egészen mindegy volt. Nagy győzelemről alig lehet beszélni, mint ezt Klapka teszi. Szem és fültanuk összesen hat ágyulóvést olvastak meg. Maga a kedélyes, öreg Moga így adja

nehézségei és a meg nem érdemelt támadások dacára folytassák az egyház zászlajának férfias megoltalmazását s a nép nagy többsége óhajának megvédelmezését.

Világos, hogy az apostoli szentszék jóváhagyásával való dicsekvés és a római szent szék elismerése kivívásának joga csakis az ezen irányhoz való hűségben és ezen alapelvek keresztülvitelén alapul. Ezért is a lehető legrosszabb szolgálatot teszi a Lajtán inneni és túli liberális sajtó a főt. hercegprimásnak, midőn olyan programot tulajdonít neki, melyet mint morében hamisat, jelleméhez méltatlant s az általa betöltött magas méltóságra sértőt ő neki legelőször kell visszautasítania.

Ezzel kapcsolatban reprodukáljuk a „Vaterland” következő római táviratát:

Róma, szept. 5. Az „Osservatore Romano” reflektál bizonyos liberális állításokra, melyek szerint R a m p o l l a bitoros a magyar egyházpolitika ügyében quasi a „laissez faire-t” tanácsolta, s ily értelmű utbaigazításokat menesztett Magyarországra. Az „Osservatore” részletesen foglalkozik ezen híresztelésekkel s a lehető leghatározottabban demontálja azokat.

BELFÖLD

— **Főrendiházi elnökség és főispánság.** A B. H. megbízható helyről értesül, hogy a főrendiházi másodelnökség kérdése a megoldás felé közeledik. Egy információk szerint Vay gr. borsódi főispánt nevezik ki a főrendiház másodelnöksévé, a kinek helyét Miklós Gyula orsz. képviselővel fogják betölteni. Borsódmegye székházában már befejezett tényként emlegetik ezt a kettős kinevezést.

— **Az állam és egyház** közti viszony Horvátországban, ugy látszik, hasonló vita tárgyat fogja képezni az anyakönyvi kérdésben, mint nálunk az elkeresztelési ügyben. A H r v a t s k a 194. számában ugyanis a zenggi egyházmegye egyik papja azt panaszolja, hogy a zágrábi és djakovári egyházmegyék papjai a zenggi kerületbe il-

elő a dolgot: Ámbár seregünk teljes diadalt aratott, mert megtartotta első állását, katonai szempontból a csata eredménye csakély.

Csak három óráig tartott a csepatepát s a két ellenfél máris megegyezett, hogy fegyverszünetet köt éppen annyi napra. Mindkét fél örült, hogy kiszabadult a hinárból, mert egy gyilkos csata vívása egyiküknek sem volt meghagyva.

A bán visszafordult, Moga szintén. Jellasiach Budapest helyett Bécsnek vette útját és érintette Moórt. Kisbért, Komáromot, Győrt és utjában. A hóvá csak betette a lábát, a paraszt mindenét eldugta előle. Windischgrätz herceg beszéli, hogy a ki csak látta a bán csapatait október 10-én, mikor Bécshez értek, kénytelen volt bevallani, hogy a trón és haza iránti odaadason és jó akaraton kívül éppen semmijük sem volt. Egy horvátgyűlölő pedig így írja le a bán seregét:

„Valami 20.000 ember; de rendes határokról, a kik magvát képezik az egésznek, alig hat zászlóalj. A többi szerzesának, népfelkelők, kaszások tarka-barka, de éppen nem tekintélyes vagy félelmes egyvelege. A szerzesának vörös köpenyekkel és sapkákkal, aranyozott keskenyosvú hosszú puskájukkal, egy pár pisztolyjal és handzsárral övükben, magas, erőteljes férfiak, a kiknek durva, elvadult arcán ott ül a rablás és gyilkolás vágya. De egy szuronytámadásnak nem állhat ellent, abból az egyszerű okból, mert nincs szuronyuk. Allítólag jó lövők. De miként irjam le a többi toprongyos nyomorult hadat, a rongyos, mezítelábás, furcsa népséget, a melynek nagy része fegyvertelenül, vagy rozsdás puskával és kaszával követte a bán. És ilyen csapatokkal akarná Jellasiach leigázni Magyarországot!” (Vége köv.)

letékes felek halál-vágy házassági eseteit nem közlik, úgy, hogy emezek nem vezethetők kellően anyakönyveiket. Az említett lelkész hivatkozott az országos kormány 1892. szeptember 3-án kelt rendeletére is, a mely szerint a közlést elmulasztó lelkészek 50 frt pénzbüntetéssel, illetőleg 5 napi elzárással büntetendők. A Horvátországnapi számában egy másik lelkész a felsővidékről azt feleli, hogy bár Horvátország minden püspöke elrendelte az idegen plebániákhoz illetékes felek házassági vagy haláleseteinek közlését az anyaplebániával, de a mi az országos kormány említett rendeletét illeti, amely szerinti a lelkészek még büntetésekkel is fenytettek, azzal a k o r m á n y t u l l o t t a c é l o n, mert jogában áll ugyan arra törekedni, hogy az anyakönyvek oly módon vezettetessenek, hogy az állam céljainak megfeleljenek, de egyáltalán nincs joga rendeleteit egyenesen a lelkészkezdő papsághoz intézni, mintha a klerus csak alája rendelt hivatalnokai kar volna. Az anyakönyvek egyházi ügyet és egyháztulajdonképeztnek. Az államnak csak használat végett adják ki azokat. Az országos kormány tehát e tekintetben csak a püspökhöz intézendő megkeresés útján intézkedhetik. Ennek következtében a lelkészkezdő papságra nézve csak a püspökök rendeletei irányadók, a melyek különben az országos kormány rendeletével lényegükben azonosak. A kérdés tehát a legjobban uton van arra, hogy konfliktussá fejlődjék.

— **A választási reformok.** A Pol. Corr. budapesti tudósítója levelet ír Tisza Kálmán nagyváradi beszédéről s ebben a többek közt azt mondja, hogy Tiszának azt a nyilatkozatát, a mely szerint a választási törvény revíziója nem alkalmas eszköz arra, hogy azzal az erdélyi mozgalmat megszüntessék, Magyarország összes mérvadó köre helyesli. „Világos — mondja azután a Pol. Corr. levélírója a többek között — hogy az egyházpolitikai epochális reformok váratlanul gyors keresztülvitele után nem volna tanácsos rögtön a választási rendszer alapos megváltoztatásához fogni, a miért is egy ebben az irányban való törvényhozási akció a közel jövőben nem is várható.”

— **Szilágyi beszámolója.** Jó étvágygyal megáldott igazságügyminiszterünk bujósdi játszik az ő t. pozsonyi választóival. A nyár elején azt híresztelték róla, hogy a nyár végén Pozsonyba megy beszámolni. Ezután szept. 2-ikára, aztán szept. 8-ára, aztán szept. 15-ére halasztotta el beszámolóját, öntudatlan kritikát gyakorolván ezzel önmaga felett, mert a halasztgatással csak annyit bizonyít, hogy nincs érdemes mondani valója. Legujabban az a hír merül fel, hogy a híres beszámoló e hó 20-án mégis meg lesz. Bizony legcélszerűbb lett volna, hogy még a cséplés idejében tartotta volna meg Szilágyi beszámolóját.

— **Lemondó államtitkár.** Budapesti jogászörökben keringő hírek szerint E r d é l y i Sándor igazságügyi államtitkár ezen állásától megválni készül, s visszatér a bírói pályára.

KÜLFÖLD.

— **Ausztriában** készül egy törvény a kartellek ellen — s értesülésünk szerint — az erre vonatkozó javaslatot még az őszszel a Raichsrath elé terjesztik. Az osztrák kormány határozottan kimutatja, hogy a fogyasztóközönség kiaknázására alakult kartellszövetkezés védőinek nagyhangú frázisát: „az ipari érdekek védelméért” perhorreszkálja s addig is, a mig az illető javaslat törvénynyé válik, meg is akadályozta az „osztrák-magyar cukorgyárak kartelljének és a csehországi vasgyárak kartelljének megalkadását. Az osztrák kereskedelemügyi és belügyi ministerek határozott ellenségei a

kartelleknek s ezt több alkalommal ki is nyilvánították. — Vajjon a magyar kormány mely a szabadverseny legnagyobb hátráltatóit, a kartelleket is a szabadelvű intézmények közé sorolja, követője lesz-e ennek az osztrák részről kiindult üdvös mozgalomnak?

— **Belgiumban.** A liberálisok itt már huzamos idő óta élet-halál harcot vívnak a katolikusokkal. De ezeknek nincs mit tartani a liberálisoktól különösen most, a mikor a liberálisok már egymás ellen is fordulnak. Brüsszelből jelentik, hogy a szabadelvűpárt bizottsága 7 szavazattal 5 ellenében elvetette azt a javaslatot, hogy a törvényhozó testületekbe megejelendő választásoknál a mérsékelt szabadelvűekkel szövetkezzenek.

— **Franciaország.** A parisi gróf már agóniában van. Halálát minden pillanatban várják. A parisi „Temps” értesülése szerint Bourbon Mária Ferenc herceg San-Sebastianból manifesztumot intézett parisi képviselőjéhez, Valori herceghez, melyben nyíltan kijelenti, hogy ő egyedüli és törvényes örököse a francia királyok koronájának; egyben tudomására hozza hűveinek, hogy ezzenel az Anjou hercege címet is felvette.

— **Bulgária.** Szófiából jelentik: Sztambulovot tegnap vizsgálóbíró elé idézték, hogy felelősségre vonják a Ferdinánd fejedelmet sértő és rágalmozást nyilatkozatai miatt. Sztambulovot az idezésre nyolc barátja kísérte, a kik aranyokkal tömött zacskókat vittek magukkal, hogy letegyék az óvadékokat, a melyet követelni fognak tőle, ha ki akarja kerülni a letartóztatást. A vizsgálóbíró azt kérdezte Sztambulovtól, hogy tényleg ő tette-e az inkriminált nyilatkozatokat mire Sztambulov azt válaszolta: „Nem tartozom önnel felelni.” Erre a vizsgálóbíró 635.000 franknyi óvadékokat követelt, a melyet azonnal letettek. Ez a pénz, tekintve azt, hogy az illetők vagyonatlanok, nyilvánvalóan a Sztambulové volt. Minthogy a bíróság épülete előtt nagy sokaság gyűlt össze, a vizsgálóbíró harmine főnyi gyalog- és lovasrendőrséget rekvirált, a kik Sztambulovnak és barátainak kocsiját haza kísérték. Az összegyűlt tömeg kövekkel hajigálta meg a kocsiakat, valaki pedig bottal ütött Sztambulovra úgy hogy a volt miniszterelnök most nem csak rendőri, hanem orvosi kezelés alatt is van.

— **A koreai háború.** A londoni Reuterügynökség jelenti Hongkongból aug. elsejéről: A kínai császár rendeletet bocsátott ki, melyben közli, hogy kényszerítve van arra, hogy az országot Japán támadása ellen megvédi. Egy további jelentés azt mondja, hogy egy nagyobb japáni hadosztály egy kisebb kínai hadosztályt Korea határára csaknem teljesen megsemmisített. Ezután a kínaiak a japániakat egy akna közelébe csalták, mely felrobbant és 500 japánit megölt. A kínai utócsapat a japániakat teljesen megverte.

Városi és vidéki hírek.

— **József Ágost főherceg Alcsuthon.** József Ágost főherceg ma délután két órakor Teésről visszautazott Alcsuthra, de nemsokára ismét visszatér több napi tartózkodásra, folytatni a vadászatokat. László főherceg a jövő hét közepéig Teésen marad s addig is szorgalmasan vadászik a vadállományban, különösen szarvasokban s őzökben gazdag teési erdőben.

— **József Ágost főherceg Mármarosban.** A mármaroszegei erdőigazgatóság agnapelölt irásbeli értesítést kapott, mely szerint József Ágost főherceg nejevel, a u g u s z t a főhercegnővel hétfőn, e hó 10-én Mármaros-Szigetre érkezik. A fenséges pár kíséretében lesz Bathyány grófné s két udvarkölgy, udvarmester. ko-

vagy a talaj- és humusz-savak képesek-e a ki. mutatott ásványi anyagokat a növények által felvehető alakba átváltoztatni.

A legbiztosabb mód talajunk termőerejét és kultúrnövényeinknek a műtrágyák iránti magatartását kipróbálni, minden gazdának rendelkezésére és abban áll, hogy talajt magát kérdezzük meg. Ezen látszólag naiv kijelentés egyáltalában nem nem neveléses, mert egészen komolyan gondolom. A talajhoz intézett kérdések nem állanak egyébből, mint kicsiben tett összehasonlító kísérletekből.

Ha talajunk terméseivel nem vagyunk megelégedve, de akkor is, ha az istállótrágya alkalmazása mellett sem érzük el a remélt terméseredményeket, ne mulasztjuk el a műtrágyák alkalmazásával kísérleteket tenni oly módon, hogy a tábla közepén körülbelül egy félholdnyi területet a műtrágyával megtrágyázzunk. Már a szemmel való becslés is megmutatja, volt-e a műtrágyának hatása; természetesen sokkal biztosabban meg tudjuk az eredményt, ha a műtrágyázott parcella termését és ezenkívül egy szomszédos ugyanakkora, de nem trágyázott terület termését külön learattatjuk és elcsepejtjük. Ezen a módon gyűjtöttem én is tapasztalatokat és ma biztosan tudom minden tábláról, hogy hálás-e és mily mértékben a műtrágyák iránt, miféle műtrágyát igényel, mikor és mennyit alkalmaznak belőle, hogy a legnagyobb tiszta jövedelmet érjem el.

— **Az államjegyek bevonása.** Julius végén 544 millió forint volt a forgalomban levő egyforintosok összege. Azóta ez a forgalom a levont és megsemmisített egyforintosok révén 40 millió forintra is kevesebbre apadt. Az egyforintosok megsemmisítése igen körülményes módon történik, miért is az aug. 31-ig bevont államjegyek megsemmisítése ugyanaddig az ideig még nem történt meg.

— **A takarmányhiány.** Tegnapelőtt a békesmegyei gazdasági egysület kérte sürgősen a takarmánykiviteli tilalom elrendelését, tegnap pedig, mint értesülünk, a földművelési miniszter sürgőnyilag értesítette a szegedi hatóságot, hogy a városi erdőkben a megállapított üzemterv ellenére a legeltetést kivételesen a legkiterjedtebb mértékben engedélyezi.

— **Luxuslövésár** lesz okt. 5—9-ig Budapesten a Tattersall részvénytársaság helyisegeiben. A határidő leteltével sokkal több lovat jelentettek be, mint a mennyi a rendelkezésre álló istállókban elhelyezhető, többek közt Szapáry Iván gróf (Kis-Velenze) 1 kettős fogatot, Lyka Döme (Pázmánd) 1 hátsó lovat, Döry Jenő Tüske) 1 kettős, 4 hátsó és 1 kocsit lovat, Botta Józsefné (Erd) 1 tenyésztő kancát, Blau József (Felsúth) 1 paripát jelentett be.

— **Lépfene.** Egy Böhm Ignác Zichy-major helyi bérlő tulajdonát képező tinó e hó 3-án lépfenében elhullott. A vizsgálati jegyzőkönyv azon gyanunak ad kifejezést, hogy a gulyalegelő meg van fertőzve, mert a betegség ott keletkezett.

— **A fejérmegyei buza a budapesti gabonapiacon.** A budapesti gabonapiacon eladatott szept. 6-án: 1900 mm. 78.8 k. 550 ft.

NYÁRI

Vasúti új menetrend!

Érvényes 1894. évi június hó 1-étől.

Székesfejérvárról Budapest felé:

Reggel 4 ó. 24 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 6 ó. 29 p.
Reggel 6 ó. 15 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 16 p.

Délelőtt 8 ó. 49 p. gyorsvonat indul
Budapestre érkezik 10 ó. 9 p.
Délután 2 ó. 35 p. vegyesvonat indul
Budapestre érkezik 4 ó. 31 p.
Este 6 ó. 8 p. személyvonat indul
Budapestre érkezik 8 ó. 12 p. este.
Este 9 óra 21 perckor indul
Budapestre érkezik 10 ó. 55 p. este
Budapestről Székesfejérvár felé:

Reggel 7 ó. 5 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 16 p.
Délelőtt 11 ó. 50 p. v. vonat indul
Székesfejérvárra érkezik 3 ó. 16 p.
Délbe 2 ó. 25 p. indul vegyesvonat.
Székesfejérvárra érkezik 4 ó. 27 p.
Délután 4 ó. 25 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 6 ó. 39 p.
Este 7 ó. 45 p. a gyorsvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 10 p.
Este 9 óra 25 perckor indul
Székesfejérvárra érkezik 11 ó. 33 p. éj.
Kelenföldről Győr felé reggel 8 ó. 40 p.
Kelenföldről Pécs felé reggel 8 ó. 30 p.

Székesfejérvárról Uj-Szőny felé:

Délelőtt 10-0 p. teherv. szem. száll. ind.
Ujszőnyre érkezik 2 ó. 46 p.
Este 9 ó. 32 p. személyvonat indul
Ujszőnybe érkezik 12 ó. 41 p. éjjel.

Uj-Szőnyből Székesfejérvár felé:

Reggel 3 ó. 41 p. teherv. szem. száll.
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 22 p.
Délelőtt 11 ó. 27 p. személyv. indul
Székesfejérvárra érkezik 2 ó. 26 p. d. u

Moórról indul Székesfejérvárra:

Délelőtt 7 órakor vegyesvonat
Fehérvárra érkezik 8 ó. 22 p. d. e
Délután 1 ó. 25 p. személyvonat
Fehérvárra érkezik 2 ó. 26 p. d. u

Siófokról Székesfejérvárra:

Este 8 óra 15 perckor indul
Székesfejérvárra érkezik 9 ó. 16 p.
Székesfejérvárról Siófokra:

Este 6 óra 42 perckor indul
Siófokra érkezik 7 óra 42 perc este
Székesfejérvárról Veszprém felé:

Délelőtt 9 óra 34 p. indul személyv
Veszprémbe érkezik 10 óra 59 p.
Kis-Czelbe érkezik 1 óra 17 p.
Délután 1 óra 35 perckor indul
Veszprémbe érkezik 3 ó. 40 p.
Kis-Czellbe érkezik 6 ó. 36 p. este.
Este 9 óra 27 p. vegyesvonat indul
Veszprémbe érkezik 11 ó. 0 p. éjjel.

Veszprémből Székesfejérvár felé:

Reggel 4 óra 19 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 6 óra 0 p.
Délelőtt 7 óra 3 perckor indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó 30 p.
Délután 4 ó. 43 p. személyvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 5 óra 35 p.

Sz.-Fejérvárról Nagy-Kanizsa felé:

Délelőtt 9 ó. 26 p. személyvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 1 ó. 39 p. d. u.
Éjjel 11 óra 43 perckor indul
Kanizsára érkezik 3 ó. 52 p. reggel.
Délután 4 óra 33 p. vegyesvonat indul
Nagy-Kanizsára érkezik 8 ó. 44 p.

Este 9 ó. 17 p. gyorsvonat indul
Kanizsára érkezik 12 ó. 10 p. éjjel.

Nagy-Kanizsáról Sz.-Fejérvár felé:

Reggel 5 ó. 47 p. gyorsvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 8 ó. 39 p.
Reggel 10 óra 0 p. vegyesvonat indul
Székesfejérvárra érkezik 2 óra 10 p.
Délután 2 óra 0 perckor indul
Székesfejérvárra érkezik 6 ó. p. este.
Éjjel 12 óra 16 perckor indul
Székesfejérvárra érkezik 4 ó. 15 p. reg.

Üzlethelyiség változás!

A cipőgyár

fiók-raktára értesíti a n. é. közönséget,
hogy üzlethelyiségét

a „Magyar-Király“ átellenében
kigyó-utca 1. sz.

háza áthelyezte, hol úgy mint eddig
mindenféle férfi-, női- és gyermek-
cipők legjobb minőségben, gyári
áron kaphatók; a szabott ár minden
egyedre be van nyomva.
A további pártfogásért a n. é.
közönséget kérve, maradok kiváló
tisztfelettel

A módlingi cipőgyár fiókraktár
üzletvezetősége.

Árjegyzék.

Férfi-cipők	2.90 3.30 3.50 4—6.50
Tiszticzipők legjobb borjubörsből 5 ft.	
Sárga félcidő	4.60 5.50
Hegymászó	5.50 6.50
Női cipő	3.25 3.60 4—6 ft.
Gyermek cipők 20—24—25—37—1.40	1.60—1.90—3 ft.

Sárga cipő festékek minden
szinben itt kaphatók.

Szives figyelembe!

Van szerencsém a hely-
beli és vidéki nagyérdemű
közönséggel tudatni, hogy be-
vásárlási utamból visszatérve,
sikerült egy nagyobb kéz-
műárúkból álló csődtömeget
megvenni. Figyelmeztetem te-
hát a t. vevőközönséget, hogy
25 százalékot megtakaríthat
egy forint mellett, ha a kész-
let tartama alatt szükségleteit
nálam fedezi.

Egyszersmind megjegyzem
hogy női felöltőkkel a leg-
újabb kivitelben szolgálhatok.
Mély tisztelettel

Webermann Jakab.

Székesfejérvár,
Sas-utca 7.

Fogházás,
plombálás,
műfogak.

Dr.
**Huszár
Adolf**
fogorvos

Fogházás,
plombálás,
műfogak.

Rendel: délelőtt
8-12. d. u. 2-6.

HOLCZHAUSER ANTAL ÉS FIA

* BÁDOGOS és LAKATOS ÜZLETE *

SZÉKESFEJÉRVÁR, VÖRÖSMARTY-TÉR 4.

Tisztelettel hozzuk a n. é. közönség szives tudomására, hogy üzletünket megnagyobbítottuk, Vörösmarty-tér 4. számú házba helyeztük át, hol készítünk minden néven nevezendő

bádogos-, palafedő- és lakatosmunkákat,

u. m.: új tetőfedéseket, réz-, horgany- és festett vaslemezből, ugyszintén angol, francia, rajnai, morva és sziléziai palával. Kész tetőablakokból raktárt tartunk. — Készítünk konyha-berendezéseket, fürdő- és ülő-kádadakat, fürdőberendezéseket, zuhanyokat (tus) a legszebb kivitelben, angol árnyékszékeket, vízvezeték, kertészethez kannákat, fecskendőket. Szállítható szabadalmazott tejes-kannákat mindenféle nagyságban. Szabadalmazott tejes kannáink a martonvásári kiállításon **diszoklevéllel** lettek kitüntetve. Elvállalunk mindennemű réz-, préselt-, kovácsolt vasedény cinezéseket. **Lakatos-munkéból** elvállalunk mindennemű épület-vasalást, villámhárítót, kert-, lépeső- és sűrűcsodat. Takarék-tűzhelyeket mindenféle nagyságban. Kályha berendezéseket, ugyszintén villanyos csengő bevezetéseket és mindennemű gép-javítást. Javítások pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

A kegyes pártfogásért esedezünk. Illő tisztelettel

Holzhauser Antal és Fia.

Bürgermeister György

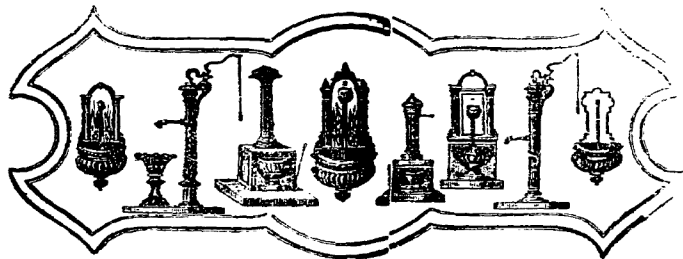
kutmester, szivattyu- és vízvezetési vállalkozó

Székesfejérvár, vsártér 10. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkákat, u. m.:

kútfúrást és ásást, vízvezetési és fürdőszoba berendezéseket, szivó és nyomó, valamint egyszerű szerkezetű szivattyuk felállítását, ugyszintén mindennemű javításokat.

Költségvetést ingyen és bérmentve küld.

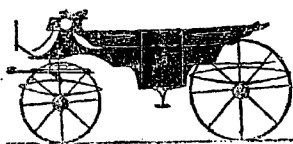

Hirtling Pál kocsigyártó

Székesfejérvár, Tolnai-utca 10., saját ház.

A n. é. közönség szives figyelmébe ajánlom újonnan berendezett raktáramat. Készítetek mindennemű hintókat, minden, a kocsigyártás szakmájához való részeket. Javítások a leggyorsabban és jutányos árért eszközöltetnek.

Használt kocsik ujakért becseséltetnek.

A budapesti kereskedelmi muzeumban állandó kiállítást tartok.

10/4 NAGYSÁGU GYAPOT-TAKARÓ 2 FRT.

Miután a nagyérdemű helyb. és vidéki közönség naponként tömegesebb látogatásokkal megtisztelt, kötelességemnek tartottam áruházaikat és készletemet ismételve megnagyobbítani. Ma azon kellemes helyzetbe vagyok, hogy bevásárlásomat készpénz fizetés mellett esz- közlöm, így meglepő választéket nyújtok a legolcsóbb árak mellett, a legdivatosabb női-divatkelmék- legújabb szabású női- és gyermek- kabátok- és gallérokból. Leghíresebb vászon gyárostól bizományi raktárt kaptam, e folytán gyári rjegyzés szerint bocsátok áruba valódi rumburgeri creasz, asztal és kávék készleteket.

A nagyérd. közönség további kegyes pártfogását kerve

Deutsch Manó és Fia

divatruháza

Székesfehérvárott.

A LEGOLCSÓBB ÁRAK MELLETT.

JÓ MINŐSÉGŰ MADRAC 4 FRT.

EGY ÖLÖNYVRE VALÓ ŐSZI GYAPUKELMÉ 3 FRTTÓL FELEBB.

Árleszállítás.

Legjobb minőségű

Pirszén, coaks

métermázsája, 1 frt 80^{re}krért
kapható a „Székesfejér-
vári légszeszvilágítási
társulat“-nál.

TUDÓSÍTÁS!

A

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

szerkesztősége, kiadóhivatala és

KÖNYVNYOMDÁJA

SZÉKESFEJÉRVÁR

SZENT-ISTVÁN-TÉR 1-SŐ SZÁM,

A FŐTEMPLOM MELLETT.

Hirdetések a lap részére, valamint mindennemű

könyvnyomdai munkák

fölvételnek és igen olcsó áron tisztán készítettnek.